

Газета
виходить
з 1992 року

■ прогноз погоди

Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя	Понеділок
01 грудня	02 грудня	03 грудня	04 грудня	05 грудня
мін. макс. -5° -2°	мін. макс. -4° -2°	мін. макс. -2° -1°	мін. макс. 0° +1°	мін. макс. -1° 0°

sinoptik.ua

№39 (1876) 1 грудня 2022 року

День виходу – четвер

25 грудня чи 7 січня: коли відзначати Різдво

25 грудня вказується у церковних книгах як дата відзначення Різдва як у католиків, так і у православних. Щоправда, одні святкують за новим стилем Григоріанським календарем, а інші за старим, Юліанським. Церква підтримує святкування Різдва – 25 грудня, "коли того захочуть українці". Про це в ефірі Суспільного розповів очільник ПЦУ Епіфаній.

РІЗНИЦЯ МІЖ ЮЛІАНСЬКИМ І ГРИГОРІАНСЬКИМ КАЛЕНДАРЕМ

Юліанський календар, заснований на спостереженнях за видимим рухом Сонця з неба, ввів у Стародавньому Римі Гай Юлій Цезар у 46 році до н. е. Його розробив олександрійський астроном Созиген на основі календаря Стародавнього Єгипту.

Коли Київська Русь у X ст. прийняла християнство, разом із ним прийшов і юліанський календар. Однак середня тривалість року в юліанському календарі становить 365 днів та 6 годин (тобто на рік 365 днів, і в кожний четвертий рік додається додатковий день). Тоді як тривалість астрономічного сонячного року дорівнює 365 днів 5 годин 48 хвилин і 46 секунд. Тобто юліанський рік був довшим за астрономічний на 11 хвилин 14 секунд і, отже, відставав від реальної зміни років.

"Тому на середину XVI ст. вже виникла різниця у 10 днів", – розповідає історик Анатолій Войнаровський. Прийняття григоріанського календаря серйозно затягнулося, особливо у протестантських країнах.

Це призвело до реформи календаря, яка була здійснена в 1582 році особливою комісією, створеною римським папою

Григорієм XIII. Різницю прибравли, коли після 4 жовтня 1582 було наказано перейти відразу на 15 жовтня. Новий, реформований календар став називатися григоріанським.

У цьому календарі, на відміну від юліанського, завершальний рік століття, якщо він не ділиться на 400, не є високосним. Таким чином, григоріанський календар має кожні чотири століття на 3 високосні роки менше, ніж юліанський. Григоріанський календар зберіг назву місяців юліанського календаря, додатковий день у високосному році – 29 лютого та початок року – 1 січня.

Християни східного обряду перейти на Григоріанський тоді відмовились.

КОЛИ ВІДЗНАЧАТИ РІЗДВО

25 грудня – це не лише католицьке Різдво. Священник Спасо-Преображенського кафедрального собору ПЦУ у

Вінниці Віталій Голоскевич зазначає, що народження Спасителя цього дня відзначають ще 10 помісних церков світу.

Православна церква України є п'ятою церквою, що відзначає Різдво за Юліанським календарем – 7 січня. Та про можливість перейти на Григоріанський і відзначити Різдво не 7 січня, а 25 грудня ще позаминулого року заговорив настоятель ПЦУ Епіфаній.

Під час революції Українська Народна Республіка перейшла на новий Григоріанський календар. Люди стали жити за новим стилем, але церква продовжувала за старим. Водночас достеменно невідомо, коли народився Спаситель. Прив'язок до дати немає, як і різниці коли відзначати цей день.

Астрономія Марія Левченко зазначає, що 22 січня – день зимового сонцестояння, з 25 грудня день починає на хвилину збільшуватись.

"Тому християни й використали цей день (для святкування)", – зазначає вона.

Тоді як християни західного обряду спершу святкують Різдво, а вже згодом Новий рік – в Україні здебільшого навпаки.

"Є суперечності. Під час посту – служба за Новий рік, люди хочуть святкувати. Але це тиждень суворого посту", – говорить священник ПЦУ Віталій Голоскевич.

На все потрібен час, толерантність і поміркованість до кожної позиції, каже священник Вінницької єпархії УПЦ та диригент Назарій Давидовський. Перші кроки Українська держава в цьому напрямку вже зробила, зробивши святковими, вихідними не лише 7 січня, а й 25 грудня.

"Перемовини, повноцінний діалог, дискусія й аргументи", – каже священник.

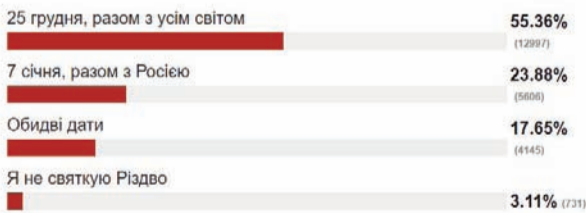
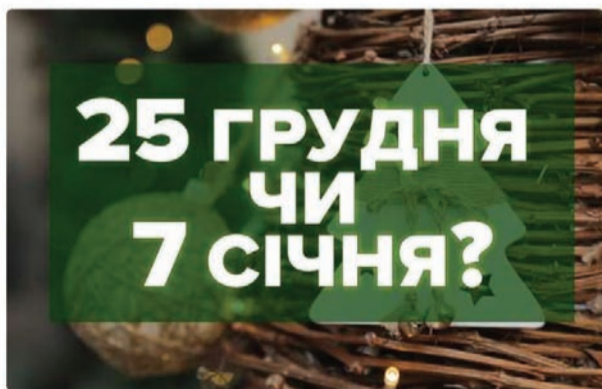
Джерело: Суспільне

РІЗДВО ХРИСТОВЕ В УКРАЇНІ: МІЖ МОСКОВІЄЮ І ЄВРОПОЮ

ОПИТУВАННЯ

Коли українцям варто святкувати Різдво?

21 грудня 2021 glavcom.ua

усього проголосували: 23479

Наближається Різдво Христове. І в дуже багатьох українців цьогоріч як ніколи гостро постало гамлетівське питання: коли його святкувати? Адже держава забезпечила нам два вихідних для цього свята – 25 грудня й 7 січня, тож треба якось вибирати. Бо ж не народився Ісус Христос двічі, а таки 25 грудня.

КАЛЕНДАРИ – ЮЛІАНСЬКИЙ, ГРИГОРІАНСЬКИЙ, НОВОЮЛІАНСЬКИЙ

Зараз світ живе за григоріанським календарем, який став офіційно визнаним стандартом у більшості країн світу. Стосується це й України. Однак переважно наші люди святкують релігійні свята за "старим" календарем – юліанським.

У результаті маємо "цікаву" ситуацію. Коли, відповідно

до юліанського календаря, православні й греко-католики мали б дотримуватися посту, то за григоріанським календарем настає Новий рік. Його гоїно відзначають, панує всезагальна веселість. Про різдвяний піст зовсім забувається. Потім люди різко згадують, що вони християни. Починають готуватися до Різдва, аби потім відсвяткувати його 7 січня.

ЧИ МОЖНА ЗМІНИТИ ТАКУ АБСОЛЮТНО НЕНОРМАЛЬНУ СИТУАЦІЮ?

Можна, почавши святкувати Різдво 25 грудня, а також провадити літургійний церковний рік за григоріанським чи новоюліанським календарем. Тим паче, що питання календаря не стосується церковної догматики. Більше того – юліанський календар, за який досі фанатично тримаються в нас православні, греко-католики й почасти протестанти, радше є календарем "язичницьким", а не християнським. Варто нагадати, що він був запроваджений 1 січня 45 року до Різдва Христового римським імператором-язичником Юлієм Цезарем, який до того ж проголосив себе поганським божком. Звідси й назва – юліанський.

Григоріанський же календар запровадив християнин – Римський папа Григорій XIII у 1582 році. І цей календар набагато точніший, аніж юліанський. Правда, втілення

календарної реформи не було справою простою. Деякі країни Європи, зокрема й протестантські, не відразу перейшли на григоріанський календар. Не приймали новий календар понад три століття і патріархи православних церков. Однак сталося це з мотивів, радше, політичних, бо патріархи в той час залежали від влади турецьких султанів, які були зацікавлені в розколі християнського світу, зокрема, через дотримання різних календарів.

ЯК ПРАВОСЛАВНІ ЗРОБИЛИ "КАЛЕНДАРНИЙ ВИБІР"

Однак сто років тому більшість православних церков відмовилися від юліанського календаря. У травні 1923 року Вселенський патріарх Мелетій IV скликав собор, на якому було вирішено відзначати "нерухомі" християнські свята за новоюліанським календарем, що був розроблений сербським астрономом Мілутіном Міланковичем. Цей календар відзначається високою точністю й практично співпадає з григоріанським до 2800 року.

Показово, що першими ще в 1923 році на новоюліанський календар перейшли православні Естонії та Фінляндії – країни, які, виврашившись з тенет російської імперії, прагнули прилучитися до країн європейського Заходу. Нині ж Фінляндська автономна православна церква взагалі використовує григо-

ріанський календар.

У 1924 році на новоюліанський календар перейшли Константинопольський (Вселенський) патріархат, Кіпрська, Елладська (Грецька) Румунська православні церкви, а також Православна церква в Польщі (правда, остання дозволяла також святкування й за юліанським календарем). 1928 року це зробили Олександрійський та Антіохійський патріархати.

З часом новоюліанський календар прийняли Албанська, Болгарська православні церкви та Православна церква Чеських земель і Словаччини. Загалом новоюліанський календар утвердився серед православних тих країн, які або належать до європейського Заходу, або наближені до нього.

Натомість від старого юліанського календаря досі не відмовилася російська православна церква (РПЦ) й церкви і території, котрі перебувають у сфері її впливу. Це – Єрусалимський патріархат, Грузинська й Сербська православні церкви.

До цієї ж когорти належить і недавно постала Православна церква України (ПЦУ), а – що дуже дивно – Українська Греко-Католицька Церква. Правда, предстоятель ПЦУ митрополит Київський і всієї України Епіфаній ще майже рік тому дав зрозуміти, що українські православні можуть святкувати Різдво й за "новим стилем". А глава УГКЦ блаженніший Свя-

тослав Шевчук в інтерв'ю радіо "Марія" на початку 2020 року, на жаль, заявив, що не бачить "якоїсь такої близької перспективи (для змін календаря)"... Не видно, на жаль, такої перспективи і після рішень (чи вірніше – не-рішень) останнього Синоду Єпископів УГКЦ в листопаді 2022 року, які вирішили і далі "дискутувати" на цю вкрай актуальну тему.

Календар – це не питання церковних догматів. А те, за яким календарем відзначати релігійні свята, це, радше, питання традицій та культурного, а почасти й політичного вибору. Тому важливо зрозуміти: якщо ми орієнтуємося на григоріанський та на близький до нього новоюліанський календар, як це зробила більшість православних церков, значить ми культурно зорієнтовані на Захід та євроінтеграцію.

Якщо ж фанатично не відступатимемо від помилкового і застарілого, а до того ж ще й "язичницького" юліанського календаря, то й далі орієнтуватимемося на Москву й перебуватимемо в руйнівній сфері впливу "руського мира", який нині смертельно загрожує існуванню української держави і народу.

Підготував
о. Ігор Пелехатий

ЕКСПЕРТ СПРОГНОЗУВАВ СИТУАЦІЮ НА РИНКУ ПАЛЬНОГО ЧЕРЕЗ НАФТОВЕ ЕМБАРГО
Внаслідок впровадження нафтового ембарго проти РФ з 5 грудня на європейському ринку виникне зменшення обсягів пального. Оскільки українські трейдери не підписували довгострокових контрактів, то варто очікувати дефіциту палива в Україні і, як наслідок, збільшення його вартості.

Про це розповів експерт із енергетичних питань Геннадій Рябцев.

"Нестача може бути зумовлена внаслідок запровадження нафтового ембарго з 5 грудня. Це призведе до зменшення обсягів палива, яке продаватиметься на вільному європейському ринку. А оскільки наші оператори не підписували середньо- і довгострокових контрактів, то у них можуть виникнути проблеми із купівлею палива. Це спричинить певні проблеми. Якби в українських трейдерів були контракти безпосередньо з виробниками нафтопродуктів, то тоді ніяких проблем не виникло б. Усі виробники за будь-яких обставин забезпечують паливом саме контракти і виконують їх в 99% випадків. А от чи буде надлишок у виробників нафтопродуктів після виконання всіх контрактів, який наші і купували на електронних торгах – це питання", – зазначив Рябцев.

Щодо того, чи вплине зростання споживання пального генераторами на його наявність на ринку, то експерт зазначає, що зараз це споживання компенсується зменшенням попиту з боку аграріїв, які вже закінчили польові роботи. Якщо блекаут і впливає на ринок пального в Україні, то в зв'язку з обмеженою пропускною здатністю західного кордону.

"Пункти пропуску на західному кордоні зараз можуть опинитися в скрутному становищі, тому що не всі обладнані генераторами і не всі мають безперервний доступ до митної системи. Зараз ширяться повідомлення, що в низці пунктів пропуску через відсутність електрики утворюються черги на в'їзд і виїзд. Проте, якщо цю проблему буде вирішено, то я не думаю, що виникне додаткова проблема з логістикою. Навпаки, зараз кількість залучених бензовозів дуже велика, тому що сьогодні ринок нафтопродуктів в Україні надзвичайно прибутковий", – розповів Рябцев.

Але що дійсно варто очікувати, зі слів експерта, – це підвищення ціни. Якщо виникне дефіцит пального на вільному ринку в Європі, а обсяги, необхідні українським операторам, не будуть перекриватися, то підніметься вартість. Проте, наскільки саме – складно прогнозувати, адже в разі виникнення ажіотажного попиту, цінової межі немає.

ЯК УСКЛАДНЕННЯ ПОГОДНИХ УМОВ ВПЛИВАЄ НА СИТУАЦІЮ З ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯМ
Генеральний директор компанії YASNO Сергій Коваленко розповів, яким чином ускладнення погодних умов впливає на ситуацію з енергопостачанням.

Про це він повідомив в ефірі інформаційного телемарафону, коментуючи питання про те, в якому стані на тепер енергетичні мережі країни.

"По тих регіонах де оперує YASNO, ми знаємо, що ситуація досить складна ще залишається. Наскільки я розумію, по всіх регіонах країни вона теж дуже складна, але контролювана. Енергетики з мереж державних і приватних компаній роблять все можливе для відновлення. Треба зазначити, що у Києві та на Київщині в другу чергу після ворога, нам заважає погода. За останній тиждень маємо складні погодні умови, і це різко збільшило кількість аварій. Це локальні аварії, але вони впливають на систему. Тому це така проблема, яка прийшла із зимовою негодою", – акцентував Коваленко.

Він пояснив, що окрім локальних аварій, застосування анонсованих у столиці обмежень електроенергії побутовим споживачам пов'язане з дефіцитом генерації.

"Треба зазначити, що теперішній дефіцит у першу чергу пов'язаний із генерацією... Наприклад, сьогодні в нас дефіцит є 600 МВт, при потребі 1 тис. 300. З цих 600 МВт 300 МВт потрібно для критичної інфраструктури, яку не можна відключати – це лікарні, пологові будинки, комунальні підприємства. Для нас, кінцевих споживачів, залишається всього лише близько 300 МВт споживання. Тому коли мережі кажуть, що будуть подавати світло по 2-3 години пару разів на добу, то вони мають на увазі, що ці 300 МВт потрібно розподілити між споживачами так, щоб всі споживачі впродовж доби були зі світлом", – зазначив Коваленко.

Він додав, що для збалансування ситуації в енергосистемі потрібно зменшити дефіцит генерації.

"На мій погляд, відсотки зменшення дефіциту залежать від запуску атомної генерації. Маю надію, що за декілька днів ситуація покращиться. Треба зазначити, що персонально я думаю, що тиждень почнеться з невеликим дефіцитом, але він почався з досить великим дефіцитом, і ми бачимо, що застосовуються екстрені обмеження", – сказав Коваленко.

Що буде з курсом долара до Нового року

Голова фінансового комітету Верховного Ради з питань податкової та фінансової політики Данило Гетманцев не бачить підстав для зміни фіксованого курсу гривні до долара.

Про це повідомив Гетманцев в інтерв'ю агентству "Українські новини".

"Жодних фінансово-економічних підстав немає для того, щоб здешевлювалася гривня", – сказав він.

За його словами, у третьому кварталі Україна має позитивний платіжний баланс – 2,2 млрд доларів. А

також позитивний прогноз платіжного балансу на 1,1 млрд доларів в останньому кварталі року.

"У нас є достатньо ритмічна допомога партнерів, яка надходить до нас. Понад 45% зовнішньої допомоги з

листопада надходить за рахунок грантів. Золотовалютний резерв складає більше 25 млрд доларів, тобто три місяці імпорту гарантовано", – сказав Гетманцев.

Він нагадав про позицію НБУ з цього приводу. "Мені здається, що НБУ чітко дав зрозуміти, що до кінця року не буде якихось змін офіційного курсу, і для цього підстав немає", – додав він.

Нагадаємо, заступник голови НБУ Сергій Ніколайчук в інтерв'ю РБК-Україна заявив, що у Національному банку не очікують значних коливань курсу долара до гривні до кінця року.

УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВИХ ОБСЯГІВ ГАЗУ
НАК "Нафтогаз України" просить міжнародних партнерів допомогти із закупівлею додаткових обсягів газу.

Голова правління НАК "Нафтогаз України" Олексій Чернишов провів зустріч з головою Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в Європі та Азії Ерін МакКі.

"Ключове – додатковий обсяг газу, необхідний для проходження цього опалювального сезону", – написав Чернишов у Facebook за результатами зустрічі.

Чернишов додав, що також обговорив з Ерін МакКі оперативну допомогу у вигляді матеріалів та обладнання, над наданням Україні яких наразі працює агентство. Йдеться, зокрема, про метанол, газові компресори, дизельні генератори та обладнання для видобутку газу.

БУДЕ ЗАПРОВАДЖЕНО ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ ДЛЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ
Запровадження е-аудиту передбачається з 1 січня 2023 року.

Про це розповіли у Східному міжрегіональному управлінні ДПС по роботі з великими платниками податків.

З 1 січня 2023 року буде запроваджено обов'язкове подання великими платниками податків на запит контролюючого органу під час проведення перевірки стандартного аудиторського файлу (SAF-T UA) та його аналіз за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення з використанням сучасних методик аудиту.

Обов'язкове подання SAF-T UA для усіх великих платників податків передбачено з 1 січня 2025 року (за умови прийняття відповідних змін до податкового законодавства).

Стандартний аудиторський файл SAF-T UA – це електронний файл стандартизованої структури, що містить експортовані з вихідної системи обліку дані про наявність та стан активів, власного капіталу та зобов'язань, а також інформацію щодо змін у фінансово-господарському стані суб'єкта господарювання

за певний період.

УКРАЇНЦІ СКОРОТИЛИ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ НА 15%
Як в ефірі телемарафону заявив заступник міністра енергетики України з питань цифрового розвитку Фарід Сафаров, цього поки що замало.

"Ми продовжуємо просити всіх дуже ошадливо ставитися до споживання електроенергії. Українці дійсно спромоглися на 10-15% скоротити своє споживання, але в ідеалі потрібно скоротити до 25%", – зазначив він.

Водночас в "Укренерго" повідомили, що станом на 11:00 29 листопада виробники електроенергії забезпечували 70%

споживання електроенергії в Україні. Дефіцит потужності наразі складає 30%.

Така ситуація в Україні склалася через постійні атаки росіян на енергетичну інфраструктуру. Так, 23 листопада РФ здійснила черговий масований ракетний обстріл енергетичних об'єктів України, через що Київ та низка інших населених пунктів майже на дві доби залишилися без світла. У Києві також не було опалення, води та зв'язку. Наразі усі комунікації споживачам повернули, однак подавання електроенергії відбувається у аварійному та екстреному режимі.

STARLINK ПІДВИЩИВ ЦІНИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ціна на термінали та передплату Starlink для України зростає до \$700 і \$75 відповідно. Крім того, тепер доведеться платити ще й за доставку.

Про підвищення цін компанія повідомила в електронних листах своїм користувачам.

"Щомісячна ціна сервісів Starlink виростає з \$60 до \$75. Нова ціна буде застосовуватися з 29 грудня. Якщо ви не хочете продовжувати підписку, ви можете скасувати її у будь-який час", – йдеться у повідомленні.

Крім того, при замовленні терміналу Starlink з офіційного сайту в Україні, доведеться заплатити \$700 доларів і ще \$50 за доставку.

Раніше замовити термінал в Україну можна було за \$385, а вартість підписки складала \$60.

Польські компанії доставили в Україну понад 700 тонн обладнання

Польські компанії надали понад 700 тонн обладнання та матеріалів для відновлення української енергетичної інфраструктури.

Як передає Укрінформ, про це повідомляє Міністерство енергетики за результатами засідання українсько-польської робочої групи з енергетики.

"За матеріально-технічної підтримки Урядового агентства стратегічних резервів Польщі (RARS) та сприяння Польської асоціації передачі та розподілу електроенергії

польські компанії доставили в Україну понад 700 тонн електрообладнання та матеріалів, зокрема трансформатори, генератори, силові кабелі тощо", – йдеться у повідомленні.

Крім того, у ході засідання учасники обговорили питання співпраці у сфері електроенергетики, нафтогазової галузі, атомної енергетики, зеленої енергетики та енергоефективності. Зокрема, йшлося про виконання Меморандуму про наміри співпраці в сфері енергетики з метою підвищення енергетичної безпеки в Центральній і Східній

Європі та відмови від поставок російських енергоресурсів, який був підписаний влітку профільними міністрами Польщі та України.

Одним із пріоритетних інтересів у співпраці між Польщею та Україною у Міненерго назвали розвиток торгівлі електроенергією та відновлення інфраструктури для її передачі. Зокрема, мова йде про відновлення трансграничної лінії електропередачі Хмельницький – Жешув.

Обговорювалося також трансграничне співробітництво в нафтогазовому секторі: проект будівництва на-

фтопроводу Броди-Адамово, налагодження співпраці з нафтопереробки.

Окремо сторони обговорили потребу координувати та посилювати зусилля у протистоянні росії в сфері ядерних технологій.

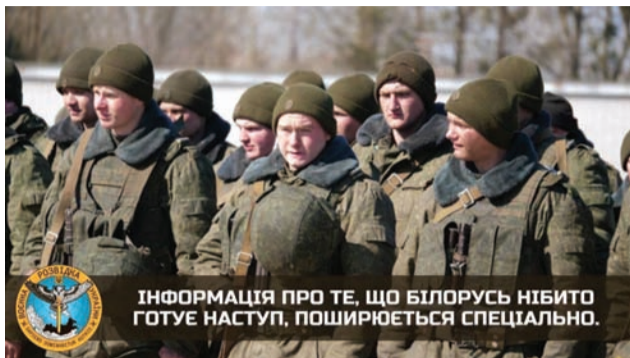
Як повідомлялося, Литва відправила в Україну шість вантажівок з енергетичним обладнанням. Всього з початку війни литовські енергетичні компанії та організації вже надали спеціалізовану підтримку для ремонту і реконструкції українського енергосектору загальною вартістю 3 млн євро.

Інформація про "наступ з білорусі" поширюється спеціально

Представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Андрій Юсов пояснив, чи небезпечний олександр Лукашенко для України. Інформація про те, що білорусь нібито готує наступ, поширюється спеціально.

В ефірі FREEDOM Андрій Юсов зазначив, що такі фейки вигідні для Росії. Так країна-агресор намагається налякати українців.

"Інформаційно-психологічні спеціальні операції дуже часто переслідують одночасно кілька цілей. І в даному випадку ми бачимо різні цілі, тобто з одного боку посяти

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ТЕ, ЩО БІЛУРУСЬ НІБИТО ГОТУЄ НАСТУП, ПОШИРЮЄТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНО.

паніку серед населення, серед українців, в тому числі жителів прикордонних районів і областей. І дезорієнтувати українські сили оборони, розосередити сили, перекинути сили з інших напрямків. Ну і також об'єктом і цілями цієї спеціальної психологічної операції інформаційної є сама білорусь і білоруси, тобто нагнітання. Зробити так, щоб заіскрило, і все-таки втягнути саму білорусь в повномасштабну війну, чого до цього моменту не було", — розповів

Андрій Юсов.

Він зазначив, що зараз дуже важливо розуміти, які цілі перед собою ставить ворог. Не можна піддаватися на подібного роду провокації.

"Ми не говоримо про те, що від режиму Лукашенка немає загрози. Вона є, і Лукашенко допомагає Путіну і зброєю, і боєприпасами, і бронетехнікою. Він надає свій повітряний простір для ударів по Україні, але говорити про те, що в найближчому часі відбудеться повномасштабне вторгнення і втягування білорусі вже в наземну операцію, сьогодні ми не можемо", — додав представник воєнної розвідки України.

19 дітей і 30 років в декреті

Про неї писали та знімали сюжети не лише місцеві ЗМІ, а й всеукраїнські, а все тому, що вона — мама-рекордсменка. Мова йде про Світлану Ковалевич з села Глинне, що на Рокитнівщині. Весною 2021 року жінка народила 19-ту дитину і стала найбагатодітнішою матір'ю в Україні, пише rivnenchanka.info.

МАМА-РЕКОРДСМЕНКА

У жовтні 2017 року родина Петра та Світлани Ковалевичів з села Глинне, що на Рокитнівщині, неабияк привернула увагу місцевої та всеукраїнської преси. А все тому, що у родині з'явилася на світ 18-та дитина. Таким чином, пані Світлана стала мамою-рекордсменкою не лише на Рівненщині, а й в Україні.

Восени 2021 року у родині Ковалевичів знову відбулося поповнення — жителька Глинного народила 19-ту дитину. На той момент Світлані Ковалевич було 45 років. Різниця між найстаршою дитиною та 19-тою становила 27 років.

Всі пологи Світлани були природні, приходили без ускладнень, тому, зазвичай, через декілька днів після появи на світ малюка, жінку виписували з пологового будинку.

Щоправда, як зізналася пані Світлана, вагітність в 45 років і у 18 років відчутно відрізняється. За словами багатодітної матері, після 40 виношувати дитину важче — швидше з'являється втома. Свого первістка жителька Рівненщини народила у 18 років.

І Світлана, і її чоловік Петро обидва виховувалися у багатодітних родинках. У родині Світлани було восьмеро дітей, а у родині Петра — п'ятнадцятеро. Тож, у подружжя багато рідні. За словами пані Ковалевич, вони з чоловіком намагаються шанувати заповіді Божі.

"Якщо народжуються діти, значить, так завгодно Богові", — говорила жінка.

Після народження 19-го малюка мама-рекордсменка не виключала появи на світ і 20-ї дитини.

ПОБУТ БАГАТОДІТНОЇ РОДИНИ

А як же живе багатодітна родина з Рівненщини? Сім'я самотужки побудувала 6-кімнатний будинок у якому й проживає. Четверо старших дітей на момент народження 18-ї дитини уже проживали окремо — вони завели власні сім'ї.

Як розповідала Світлана Ковалевич, родина звикла розраховувати лише на себе, тому ні в кого нічого не просить. Щоліта вся родина займається збиранням ягід, які йдуть на продаж оптовикам. Власне, в такий спосіб родина і поповнює свій бюджет.

Багатодітна сім'я Ковалевичів також завжди утримувала велике господарство — дві корови, кінь, свині, кури, качки. Прогодуватися родині також завжди допомагали 50 соток землі, на яких шовесни засівають овочі та зернові.

У 2017 році багатодітна матір розповідала, що в день родина витратила на харчування 500-600 гривень. Готувати їсти завжди доводилося чимало. За словами пані Світлани, наприклад, на обід, аби всім прогодуватися, потрібна відерна каструля борщу, двісті вареників і, звичайно, всілякі смаколики у вигляді домашньої випічки. А ось шоколадні цукерки родина купувала нечасто.

Діти Петра та Світлани Ковалевичів ніколи не носили дорогі брендвані речі. Обовки купувалися переважно на ринку.

"Витратили на обновки більше двадцяти тисяч гривень. Взули й одягли всіх, кому знадобилися обновки. Зазвичай такі поїздки носять сезонний характер — то до зими одягаємося, то до літа", — розповідала пані Світлана у 2017 році.

Багатодітні батьки привчили своїх дітей бережно ставитися до речей. Тому бувало, що діти могли по кілька років носити одну й ту саму куртку або пальто та навіть передати молодшим братикам або сестричкам.

Сім'я Ковалевичів дуже дружна — у дітей немає ревнощів та заздощів один до одного. Старші сини та доньки завжди допомагали мамі по господарству, доглядали за меншими братами та сестрами.

Єдина прикрийсть багатодітної родини з Рівненщини — це те, що у дітей немає вищої освіти. За словами багатодітної матері, на навчання потрібні чималі кошти.

У 2022 році мати-героїня з Рівненщини звернулася до Офісу Адвокатів, щоб "вісудити" доплату до пенсії у розмірі 13 тис. грн.

До слова, Світлана Ковалевич брала участь у новорічному привітанні президента України Володимира Зеленського з нагоди 2022 року. У привітанні очільника держави взяли участь українці, які відзначилися суспільно важливою діяльністю, видатними та винятковими досягненнями. Серед них була і Світлана Ковалевич з Рокитнівщини, яка 30 років була в декреті.

ЯКІ ПУНКТИ ВАКЦИНАЦІЇ ПРАЦЮВАТИМУТЬ НА РІВНЕНЩИНІ В УМОВАХ ВІДКЛЮЧЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

На Рівненщині продовжують працювати пункти та центри вакцинації від COVID-19. Вони функціонують, незважаючи на відключення світла, адже обладнані генераторами.

Пацієнти можуть звернутися до такого пункту чи центру вакцинації, навіть не маючи укладеної декларації з сімейним лікарем. Тим часом медики нагадують:

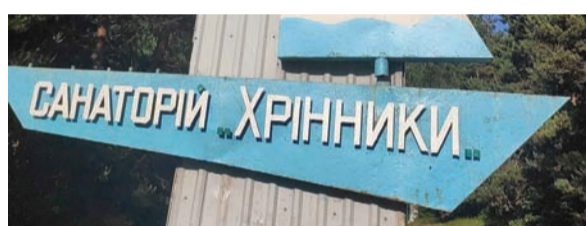
Через 5 місяців після первинного курсу щеплень з однієї дози вакцини Janssen або двох доз будь-якої іншої протиковідної вакцини слід зробити перше бустерне щеплення.

Якщо ви вже отримали бустерне щеплення і з того часу минуло понад 4 місяці, зробіть другий бустер.

Якщо ви пропустили термін введення бустерної дози, зробіть її якнайшвидше.

Неважливо, якою вакциною ви робитимете бустерне щеплення! Будь-яка комбінація вакцин дає високий рівень захисту від важкого перебігу та смерті від ковіду.

Ви можете вакцинуватися від ковіду тут: <https://bit.ly/3GVRT3Q>

НА БАЗІ ДИТЯЧОГО САНАТОРІЮ "ХРІННИКИ" ОБЛАШТУЮТЬ ЖИТЛО ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ. ЗНАСТАННЯМ ЗИМИ НА РІВНЕНЩИНІ ОЧІКУЮТЬ ЗРОСТАННЯ КІЛЬКОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ. ТОЖ ОБЛАСТЬ ГОТУЄТЬСЯ ПРИЙМАТИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДЛЯ НИХ ХОРОШІ УМОВИ.

Так, днями між Рівненською ОВА, Дубенською РВА, Благодійною організацією "Мережа 100 відсотків життя Рівне" та Демидівською селищною радою було підписано Меморандум про співпрацю. У рамках проекту, планують облаштувати простір для проживання ВПО на базі комунального підприємства "Дитячий санаторій "Хрінники" Демидівської селищної громади.

"Санаторій обрали, враховуючи потреби маломобільних груп. Тут є можливість створення безбар'єрного простору для людей із інвалідністю, похилого віку, сімей із маленькими дітьми. За проектом, буде створено 250 місць для проживання", — коментує заступниця голови Рівненської ОДА Людмила Шатковська.

Зокрема, передбачено ремонт котельні та теплової мережі спального корпусу закладу, проведення косметичного ремонту та облаштування житлових кімнат, забезпечення необхідними побутовими речами та технікою.

3 1 ГРУДНЯ СУБСИДІЇ ПРИЗНАЧАТИМЕ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД

Із 1 грудня органи соціального захисту населення вже не призначатимуть субсидії. Ця функція перейде до Пенсійного фонду України. Зауважимо, що фонд працюватиме з усіма громадянами, які потребують державної допомоги для сплати житлово-комунальних послуг, а не лише з пенсіонерами.

Окремо звертаємо увагу, що громадяни, які станом на сьогодні не оформили субсидію або отримали відмову в призначенні соціальної допомоги з певних причин, ще мають можливість отримати таку державну допомогу за період з початку опалювального сезону 2022/2023 рр.

Допомогу Вам призначать з початку опалювального сезону, якщо до 15 грудня Ви:

- подасте необхідні документи для призначення субсидії одним із визначених нижче способом.

- у разі попередньої відмови від надання субсидії через наявність заборгованості за житлово-комунальні послуги, що перевищує 680 грн, Ви документально підтвердите сплату такої заборгованості, або укладете договір про її реструктуризацію, або оскаржите її наявність в судовому порядку.

Нагадуємо, що громадяни, які отримували субсидії минулого опалювального сезону і нічого в такому домогосподарстві не змінилося (склад сім'ї, придбання дороговартісних речей чи оплати покупок на понад 50 тисяч грн, наявності транспортних засобів, депозитів), автоматично отримають держав-

ну допомогу і цього року без повторного звернення.

Отже, особа, яка зареєстрована (проживає) у житловому приміщенні, для оформлення субсидії має подати заяву та декларацію за встановленими формами одним із наступних способів:

- особистим візитом до:
    - уповноважених посадових осіб виконавчого органу сільської, селищної, міської ради відповідної територіальної громади або посадових осіб центру надання адміністративних послуг в незалежності від місця проживання.
    - сервісного центру Пенсійного фонду України в незалежності від місця проживання.
  - поштою:
    - до сервісного центру Пенсійного фонду України в незалежності від місця проживання (тільки з 1 грудня).
    - до органу соціального захисту населення за місцем проживання (до 30 листопада 2022 року).
  - в електронній формі через:
    - Портал Дія (<https://diia.gov.ua/services/zvernennya-na-priznachennya-zhitlovih-subsidij-v-elektronnij-formi>)
    - веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України (тільки з 1 грудня)
      - мобільний додаток Пенсійного фонду України (тільки з 1 грудня).
- Зауважимо, що в певних випадках до заяви та декларації для оформлення субсидії можуть бути додані і інші документи:
- договір найму (оренди) житла (за наявності);
  - довідки про доходи (у разі зазначення у декларації доходів, інформація

про які відсутня в ДФС, ПФУ);

- довідку ВПО
- інші документи, які необхідні для розгляду питання по суті (у разі потреби), наприклад, документами, що підтверджують непроживання особи за місцем реєстрації. Такими документами можуть бути:
  - довідки, що підтверджують місце перебування особи на території іншої адміністративно-територіальної одиниці у зв'язку з роботою, лікуванням, навчанням, довготривалим відрядженням, відбуванням покарання, у тому числі легалізовані в Україні документи про набуття страхового стажу в іншій країні;
  - договори про оплату житлово-комунальних послуг в іншому житловому приміщенні;
  - акти обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства селищної, сільської або міської ради;
  - договори оренди житла в іншому місці тощо.

Зразок заповнення заяви про призначення та надання житлової субсидії за посиланням: <https://www.msp.gov.ua/files/subsydii/z-zayava.pdf>.

Зразок заповнення декларації про доходи і витрати осіб які звернулися за призначенням житлової субсидії за посиланням: <https://www.msp.gov.ua/files/subsydii/z-dekl.pdf>.

Нагадуємо, що інформацію щодо призначення субсидій можна дізнатися в Єдиному державному реєстрі отримувачів житлових субсидій, який знаходиться у відкритому доступі на сайті: <https://subsidiy.ioc.gov.ua>

ПІСЛЯ ОБСТРІЛУ ТЕС 18 ТИС. МЕШКАНЦІВ БЕЗ ОПАЛЕННЯ
У Ладжинському місті оголосили надзвичайну ситуацію воєнного характеру через стан тепломереж, таке рішення ухвалила Вінницька обласна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Про це оголосив голова місцевої ОВА Сергій Борзов. "Після ракетного обстрілу Ладжинської ТЕС виникла аварія у мережах тепlopостачання міста, — йдеться в повідомленні. — 18 тисяч мешканців без теплового опалення. Єдина можливість у людей обігріти свої оселі — це електроприлади".

Про критичну ситуацію повідомив в.о. міського голови Ладжинської міської ради Олександр Коломієць, сил міськради для ліквідації наслідків недостатньо.

"Терміново потрібна координація сил та засобів цивільного захисту, військового командування та підприємств критичної інфраструктури. Надзвичайний штаб уже працює. Робимо усе, аби відновити роботу теплових мереж Ладжинська. Розгортаємо додаткові пункти обігріву", — йдеться в заяві.

Останні сильні обстріли росією української енергетичної інфраструктури завдали значних збитків.

У середу 23 листопада росія завдала масштабного ракетного удару по Україні, в результаті якого загинули шестеро людей.

Ракетний обстріл також призвів до тимчасового знеструмування всіх атомних станцій та більшості теплових і гідроелектростанцій. Внаслідок цього без електрики залишилась переважна більшість споживачів по всій країні.

Фактично Україна пережила перший блекаут. Практично в усіх регіонах були перебої з електропостачанням, водопостачанням, опаленням та мобільним зв'язком.

УКРАЇНА ПОЧАЛА ВИРОБНИЦТВО БОЄПРИПАСІВ 152 ММ
Генштаб ЗСУ показав новенькі артилерійські боеприпаси калібру 152 мм і повідомив, що серійне виробництво цих снарядів налагодив "Укроборонпром".

Про це йдеться в пості Генштабу у фейсбуці. На снарядях написи — "За Харків та Львів", "За Балаклію та Ізюм".

Де саме налагоджене виробництво — в Україні, чи за кордоном, невідомо. "Укроборонпром" показав у фейсбуці відео зі снарядом у дерев'яному ящику.

Серед зірок України стартував флешмоб, у якому вони передають свої побажання російським військовим.

Лідер гурту KOZAK SYSTEM Іван Леню підписав снаряд і сказав "Розлітатимуться, як гарячі піріжки".

На початку листопада міністр оборони Олексій Резніков заявив, що Україна планує серійне виробництво артилерійських снарядів калібру 122-мм та 152-мм.

Вся українська пострадянська артилерія використовує ці снаряди стандартів 122 і 152 мм. Їхні запаси майже висчерпались ще на початкових етапах війни навесні та влітку. Тож союзники намагались постачати їх зі складів країн НАТО Східної Європи, проте і їхні запаси дуже обмежені.

Тому налагодження виробництва власних снарядів, яке Україна намагалась зробити протягом останніх п'яти років, стало дуже актуальним.

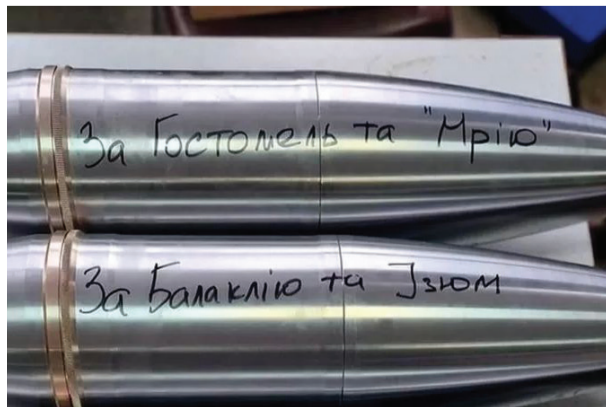
Власне виготовлення таких боеприпасів суттєво посилює спроможності Збройних сил України.

Це важливо, щоб і далі використовувати велику кількість пострадянської артилерії, а не тільки нову "натівську" із західної допомоги.

У країн НАТО інший стандарт снарядів і вони до пострадянської техніки не підходять.

У 2017-2019 роках Україна вела розробки і працювала над запуском серійного виробництва 152-мм снарядів для "Гіацинтів" на київському заводі "Артем".

Цей процес супроводжували скандали. У 2019 році правоохоронці затримали екзаступника міністра економіки Юрія Бровченка, який, за їхніми даними, сприяв зриву виробництва цих снарядів.

Як війна змінила українську молодь

Коли тобі двадцять, ти любиш пити комбучу, кататися на електросамокаті і сидіти в тіктоку. Але українські двадцятирічні набирають воду у відра і сидять із батьками в темряві при свічках. На відміну від інших поколінь в Україні, більшість двадцятирічних переживають таке вперше.

"На балконі завжди буде пляшечка води", — говорить мені одна молода українка.

"Коли довкола вибухи, варення на полиці набуває здатності заспокоювати", — пише інша.

Щоб зрозуміти, як блекауті в Україні вплинули на людей, які виростили з гаджетами в руках, треба було застати їх зі світлом і зв'язком. Потрібно було й самій опинитися у таких умовах.

Коли це стало можливим, з'ясувалося, що пристосування до побутових труднощів — далеко не головна зміна, яка вже торкнулася цього покоління.

МАРГАРИТА, 20 РОКІВ, СТУДЕНТКА: "НІХТО НЕ ГАРАНТУЄ, ЩО ЇЖА БУДЕ ЗАВЖДИ"

Через війну Маргарита Кедринська повернулася з Києва до батьків у Радивилів Рівненської області. Коли ми почали спілкуватися, вона почувалася привілейованою через те, що завжди мала світло, та коли ви це читаєте, у жінки вже почали вимикати електрику.

"Коли чуєш новини про вیاлові відключення, відчуваєш страх і бажання максимально підготуватися. Хочеш одразу набрати воду і вже не думаєш, що у тебе буде розряджений ноут", — пояснює вона.

Таке мислення з'явилося у жінки через війну. Вона вирішила зимувати з батьками, тому що у приватному будинку є своя вода, для опалення батьки купили дрова, а з літа готові консервації, картопля, морква.

"Я була постійно проти закаток і городів, завжди сперечалася з мамою, але тепер я так не думаю", — каже Маргарита.

Коли почалася війна, вона зрозуміла, що ніхто не може гарантувати, що їжа буде завжди. Побачивши, як інші втрачали їжу і воду, жінка почала запитувати себе, що вона може зробити тут і зараз, щоб наступне покоління "могло мати вітер у голові".

Маргарита підсумовує: "Мені здається, що зараз усі ми виростемо швидше, ніж повинні".

Вона — одна із багатьох, чий спосіб життя змінився найбільше, адже її однокласники виростили в суспільстві з мінімумом обмежень і заборон, коментує Маріанна Ткалич, професорка психології і директорка дослідницької лабораторії "Рейтинг Лаб", яка спеціалізується на психології та соціології.

Жовтневі дослідження психологічних маркерів війни соціологічної групи "Рейтинг Лаб" показало, що наймолодші опитані потрапили до групи ризику: вони відчуваються виснаженими і демонструють нижчий рівень життєстійкості.

Водночас у молоді менші потреби, краща гнучкість і більше енергії, щоб пристосуватися до складних умов, додає Маріанна Ткалич. І в липневому опитуванні іншої організації — Київ-

ського міжнародного інституту соціології — молодь вище за інші групи оцінювала свою адаптованість до сучасних обставин.

ЯРОСЛАВ, 26 РОКІВ, АНАЛІТИК В ІТ: "МИ РОЗУМІЄМО, ЗАРАДИ ЧОГО ЦЕ ТЕРПИМО"

Але Ярослав Буц із Києва розповідає, що й не мусив особливо адаптуватися. Він живе поруч із лікарнею, завжди має електрику.

Через повномасштабне вторгнення росії він склав собі пів рюкзака їжі, та під час нашого інтерв'ю з'ясував, що більшість запасів саме час поповнити або оновити. У березні через війну він уперше в житті створив собі фінансову подушку безпеки.

"Моя реакція на новини про вیاлові відключення була з матом у бік рашистів і розумінням у бік співвітчизників", — говорить чоловік.

Він переконаний: усі розуміють, заради чого варто це терпіти — "щоб імперіалістична ідея російської домінації над регіоном уже не була до нас причетною".

Ярослав не дуже песимістично сприйняв інформацію про "холодну зиму", тому що в нього й раніше не було сильного опалення. Він розповідає, що давно замінив вікна і купив обігрівач, а цього літа допоміг батькам зробити те саме.

Натомість останнім часом чоловік почав готувати вночі або в робочі години, щоб зменшити навантаження на систему. Він говорить, що до повномасштабного російського вторгнення не особливо звертав увагу на рекомендації влади, але тепер старається робити те, що в його силах.

Чоловік розповідає, що на другий-третій місяць війни у нього змінилося ставлення до України: якщо раніше він розглядав ідею переїхати, то тепер бачить тут майбутнє.

"Зараз я розумію, що Україна не буде йти шляхом, яким вона могла би йти під егідою росії. Тож мені приємно бачити, куди рухається наша країна, і допомагати цьому".

Економія електрики — один із виявів його солідарності.

Маріанна Ткалич із "Рейтинг Лаб" зауважує, що внаслідок війни у багатьох українців — не лише молоді — зник комплекс меншовартості, з'явилася гордість за свою країну і відчуття причетності до неї.

Опитування інших організацій також показують, що навіть під час війни молодь сповнена віри в Україну.

Наприклад, респонденти у віці 18-29 років більш оптимістично за старших оцінювали як українську історію, так і впевненіше дивилися на майбутнє України. Це зафіксувало серпневє опитування Фонду "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва і соціологічної служби Центру Разумкова.

Професорка психології зауважує, що багато українців уже адаптувалися до складних умов і перейшли до посттравматичного зростання.

"Цей стрес — дуже тривалий. Це покращує навички виживання, взаємодії, впливає на формування світогляду та цінностей", — стверджує вона.

Ткалич сподівається, що такий досвід сформує у молоді більшу відповідальність щодо себе й оточення, а також розуміння цінності життя.

"Якщо війна завершиться відносно швидко перемогою України (тим, що суспільство сприйматиме як перемогу), вони зможуть створювати кращі спільноти, краще взаємодіяти і краще допомагати один одному", — припускає експертка.

ОЛЕКСАНДРА, 21 РІК, МЕНЕДЖЕРКА: "Я СТАЛА СИЛЬНІШОЮ"

І в Україні вже є молоді люди, які не тільки вміють вижити в умовах війни, але й підтримують близьких у таких ситуаціях. Одна із таких молодих українок — Олександра Істоміна із Лисичанська, для якої відсутність води й електрики під звуки вибухів — це спогад дитинства.

Вона ділиться, що 24 лютого вже знала, чого чекати далі, і допомогла друзям підготуватися.

Родина переїхала до Києва після повномасштабного вторгнення росії. Перший досвід виживання без світла і газу припав на підлітковий вік жінки. Олександра розповідає, як влітку 2014-го вони готували їжу на багатті у дворі багатоповерхівки.

"Ми виходили всім під'їздом, ставили мангал і дрова. Також заварювали чай. Нам привозили технічну воду, або ми йшли до скважин. Мені тоді було 14 років, і нам дуже пощастило, що це було влітку й не було холодів".

Для Олександри то був великий досвід, який тепер перегукується із сучасністю. Спочатку її родина спокійно сприйняла новини про вیاлові відключення і намагалася зменшити власне споживання.

Але тепер, коли постійно немає світла й інших умов цивілізації, стає справді важко, говорить моя співрозмовниця: "це виживання".

Тому вона з батьками весь час поновлюють запаси технічної води, мають їжу, що не псується, і регулярно заряджають прилади. Оскільки тато Олександри служив в армії, і йому були потрібні ліхтарики різного розміру, то у кожного члена сім'ї є власний налобний ліхтарик.

На фоні інших новин в Олександри є повне прийняття таких обставин: "Ну добре, тепер будемо жити так", — підсумовує вона.

Жінка аналізує, що раніше таке мислення не було їй притаманним, але з початку війни це переросло у спосіб життя.

"Мабуть, मेжеро було би засмучуватися і казати, що я би хотіла проводити двадцятиріччя інакше, але ти намагася не реагувати на те, чого не можеш змінити".

Цей період вона називає "повною трансформацією особистості" і припускає, що вже стала сильнішою людиною.

Після масованих ракетних атак росії на українську енергетичну систему "практично не залишилося" неушкоджених ТЕС, ГЕС та вузлових підстанцій, повідомив голова "Укренерго" Володимир Кудрицький.

Кремль називає знищення української критичної інфраструктури наслідком "небажання української сторони виходити на переговори".

Внаслідок ударів по енергетичній інфраструктурі життя мільйонів людей в Україні опиниться під загрозою, заявили у Всесвітній організації охорони здоров'я.

"Не знаю, як тобі сказати, але Насті та її дітей більше немає"

26 серпня 2022 року Єсенія Шестакова вже була в Іспанії. Близько 15.00 їй зателефонувала подруга: "Я не знаю, як тобі сказати, але говорять, що Насті та її дітей більше немає". Настя – це 29-річна Анастасія Боровик із Кам'янки на Запоріжжі. Попри вмовляння подруги та куми Єсенії, вона не виїхала з окупованого росіянами селища. Біля будинку, в якому жила Настя, стояв російський блокпост. 26 серпня окупанти, за словами Єсенії, кудись звіди зникли. Тоді ж у житлову чотириповерхівку влучили російські снаряди. Настя та двоє її маленьких синів, які жили там, загинули. У селищі кажуть, що всі розуміють – обстріляли будинок саме росіяни. Тим часом окупанти зняли на місці події відео, яке поширювали для дискредитації ЗСУ – брехали, що це українська армія нищить будинки і вбиває мирних жителів.

***

39-річна Єсенія Шестакова народилася і майже все життя провела у Кам'янці. Коли у березні на її очах окупанти підірвали місцеву автозаправку, вона вирішила евакуюватися. Згодом до Єсенії приєдналися її батьки – після того, як 24 березня російські військові приходили до їхнього будинку, заглядали у всі куточки й забирали все, що хотіли. Єсенія вмовляла виїхати з Кам'янки і свою найкращу подругу та куму Анастасію Боровик, але та відмовлялася, казала: "Ні, буду тут зі своїм чоловіком".

Зараз Єсенія вважає, що Боровики не виїхали через лежачого батька чоловіка Насті. Вони з його сестрою дивилися старенького по черзі: годували, мили, переодягали. Також Настя не хотіла залишати в окупованому селищі своїх батьків.

Зараз родичі Анастасії залишаються в Кам'янці. Після трагедії Єсенія підтримує їх, намагається втішити та каже, що їхній біль ще дуже

сильний.

"Вони усі досі в окупації. Зробили 40 днів за Настею та її дітьми й залишаються там, де їхні могили", – говорить Єсенія.

"ЇЇ СОПРАНО ЗАВОРОЖУВАЛО"

Єсенія та Анастасія здружилися у 2019-му, коли почали працювати разом у місцевому будинку культури.

"Я тоді прийшла у новий колектив, де Настя вже працювала. Ми багато згадували дитинство, хто де жив, спільних знайомих, друзів – так і почали тісно спілкуватися. Настя – добра, весела, компанійська. Ми багато підтримували одна одну. Вона давала цінні поради. Допомогала не лише мені, а й іншим колегам", – каже Єсенія.

Анастасія Боровик народилася в сім'ї Олени й Олександра Жеріхових. Її мама має співочий талант, утім не змогла реалізувати його – довелось із дитинства важко працювати. До 24 лютого Олена Жеріхова була прибиральницею у місцевому відділенні Приватбанку.

Батько Анастасії Олександр – майстер на всі руки, працював різноробочим. Брався за кожную працю, аби його донька могла втілити свою мрію – співати.

Анастасія з дитинства відвідувала місцевий заклад культури, зараз це Комунальний заклад "Центр культури та дозвілля" Кам'янської селищної ради. Тут і влаштувалася працювати у 2014 році, завідувала культурно-масовим сектором. У 2019-му закінчила Бердянський педагогічний університет за спеціальністю "музичне мистецтво".

"Анастасія Олександрівна, Настьона, Анастейшен – так називали її в нашому колективі. Вона мала хороші організаторські здібності. Була вимоглива до себе, щодня вдосконалювалася. Мала гарний голос, даний Богом. Підкорювала публіку не лише чарівним вокалом, виразною дикцією, а й артистизмом, оптимізмом, красою та елегантністю", – розповідають колеги Анастасії.

Ще одна знайома (ім'я та

прізвище жінки не називаємо на її прохання, – ред.) пригадує, що Настя завжди багато усміхалася. Вона каже, що у їхньому спільному творчому колективі співали в основному українські пісні, зокрема, акापелло.

"Пісні розкладали на голоси. У кожного була своя партія. Настя виконувала партію сопрано. Коли вона виходила на сцену, увесь поганій настрій залишався за кулісами. Її голос заворожував", – пригадала колега.

Анастасія Боровик часто виконувала твори на вірші класиків, українські народні, патріотичні пісні.

Настя також грала на фортепіано, тарілках. Писала сценарії для свят: до Дня Прапора, Конституції. Також вела дитячий співочий гурток.

РОМЧИК ПЛАНУВАВ ЙТИ В МУЗИЧНУ ШКОЛУ, А МИХАЙЛИК – ГОТУВАВСЯ ДО ДИТСАДКА

У 20 років Анастасія заохалась і народила сина Романа Жеріхова. Утім стосунки з батьком хлопчика не склалися, тож Настя виховувала Романа самотужки. Однак з татом син продовжував спілкування, підтримуючи добрі стосунки.

8-річний Роман Жеріхов навчався у 2-му класі Кам'янської спеціалізованої школи "Інтелект". Цю ж школу закінчила Анастасія Боровик. У мами й сина була навіть та сама перша вчителька.

Хлопчик добре вчився, каже Єсенія. Коли йшов у перший клас, то вже вмів писати, читав.

Класна керівниця Галина Шульга розповіла, що Роман був лідером за характером. Дуже любив життя, хотів постійно бути в центрі подій, мав гострий розум. Любив малювати, ліпити, вирізати шось. Усі свої вироби приносив додому, щоби показати мамі. Роман її дуже любив, кажуць у школі.

"Ромчик мав багато друзів. Коли пропускав уроки з поважних причин, а потім повертався, діти завжди раділи. А ще Роман завжди з нетерпінням чекав свого дня народження. Якось у цей

день, побачивши на перерві вчителів, які жваво спілкувалися, вирішив, що вони саме готуються його вітати. Він так широко усміхався тоді...", – пригадує Галина Шульга.

Роман Жеріхов також мав музичні здібності. Анастасія планувала віддати його в музичну школу, щоби освоїв гру на гітарі чи клавірних інструментах.

"Ромчик був слухняним сином, – каже Єсенія. – Такий собі маленький дорослий. Серйозний, відповідальний. Настя спокійно могла залишити його на трішці з молодшим братом Михайликом. Ромчик його дуже любив".

Молодшому синові Анастасії Михайлу в грудні виповнилося б два роки. Це дитина від других стосунків жінки (особистих даних батька не публікуємо з міркувань безпеки, – ред.). Михайлик був дуже бажаною дитиною. Подруга Насті Єсенія стала його хрещеною мамою.

"Ми з Анастасією часто говорили про її другу вагітність та шлюб. Жартували, що у нашій компанії треба ще

одну дівчинку. Бо у мене теж син. А народився маленький ураган: там побіг, там щось тягне, там вже порозкидав речі. Коли ми приходили до них у гості, Михайлик багато усміхався, тягнув ручки до нас. Він уже трішки говорив, багато мугикав", – пригадує хрещена матір.

Анастасія збиралася віддати Михайла у дитсадок, а сама хотіла влаштуватися у музичну школу Кам'янки, мріяла навчати маленьких співаків й співачок.

Єсенія каже – після одруження Анастасія стала більш домашньою і сімейною. До того подруги багато часу проводили разом: гуляли, ходили в кафе, а потім сім'я стала центром життя Насті.

"Чоловік заробляв гроші, а вона займалася хатніми справами, дітьми. Настя дуже смачно готувала! А ще виготовляла квіти з паперу. З чоловіком якось разом намаювали картину, повісили її на кухні. Вони були схожі між собою – обоє веселі, запальні, ми з ними завжди багато жартували і сміялися", – каже Єсенія.

Подруги любили відпочивати сім'ями – їздили на море в Бердянськ, іноді проводили час на дачі чоловіка Анастасії.

"У своїй квартирі Настя з чоловіком планували ремонт. Пригадую, як розповідали про облаштування свого сімейного гніздячка. Настя казала: "отам зробимо дитячу, там – вітальню". Цього року вони мріяли про спільний відпочинок на морі – якраз поїхали би туди з маленьким Мишкоком", – каже Єсенія.

РОСІЯНИ ШУКАЛИ ПАРТИЗАН ТА АЗОВЦІВ У КОЖНІЙ ХАТІ. ОКУПАЦІЯ КАМ'ЯНКИ

Колега Анастасії Боровик, з якою вони співали в одному гурті, перебувала в окупованій Кам'янці пів року. Жінка побажала залишитись анонімною. Вона розповідає, що вперше російських солдатів на вулиці селища побачила орієнтовно 9 березня, коли виїхала в центр за покупками. Пізніше до селища зайшли ворожі танки, БТР-и. Кам'янку окупували.

Продовження на стор 6.

"Не знаю, як тобі сказати, але Насті та її дітей більше немає"

Закінчення. Початок на стор 5.

"Коли нас окупували у середині березня, закрилися школи, дитячі садочки. Деякі магазини розбили й обікрали. Росіяни селилися на окраїнах селища у порожніх будинках, ставили свої блокпости. Люди почали виживати. Як тільки якийсь магазин з продуктами відкривався, з полиць знімали все", — пригадує колега Анастасії.

За її словами, ротації російських військових відбувалися щомісяця, як і огляди помешкань та перевірка документів місцевих. Солдати перевіряли кожен куток у будинках. Де господарі не відчиняли — вибивали двері.

"Ми питали: кого ви шукаєте? Відповідали, що партизанів, азовців, — каже робітниця Кам'янки. — Могли людям робити дивні зауваження. От, наприклад, йде старий дідуся, а вони питають: "А де ти хліб узав? Ти ж не працюєш, грошей накрав, мабуть".

Жителька Кам'янки каже, що росіяни спочатку, щоб роздобути грошей на більш різноманітну їжу, виставляли на продаж свої армійські харчові набори: тушонки, згущене молоко тощо. "Ставили їх на прилавки продавців, а вони передавали їм виручку. У магазинах товари почали продавати і за рублі, і за гривні", — розповіла колега Анастасії Боровик.

У вересні в Кам'янці провели незаконний референдум про приєднання до Росії. Перед цим, за словами жінки, окупанти зробили "акцію": оформляли грошову допомогу для пенсіонерів на 10 тисяч рублів. Усіх охочих записували в чергу. Для реєстрації люди мали принести із собою паспорт, ідентифікаційний код. Так купували голоси для незаконного референдуму. Видавали також гроші на новонароджену дитину, електронні — в обмін за особисті дані й документи. Допомога — в обмін на голос.

"Також окупанти ввели систему пропусків. Зробили

комендатуру в приміщенні колишнього РАЦСу. Там сидів комендант, який видавав дозволи на проїзд через блокпости в інше село чи Бердянськ. Для того, щоб їх оформити, треба було пред'явити свої документи. Ці пропуски — тимчасові, їх постійно оновлювали. Багато людей в Кам'янці, знаю, що зробили собі російські паспорти", — каже колега Анастасії Боровик.

За свідченням місцевих жителів, сильних обстрілів в Кам'янці чутно не було. Стріляли на початку березня, зокрема у сусідньому селищі — Комиш-Зоря, коли перебили залізничні шляхи. Після окупації в Кам'янці було тихо аж до серпня. А тоді окупанти самі ж почали обстрілювати свої позиції, кажуть жителі Кам'янки:

"Неподалік одного з районів селища — Таврії — стояла ферма, де були окупанти. Одного дня російські солдати раптово виїхали звідти, обстріляли ферму, а потім повернулися назад. Вони це робили, щоби нас залякати, щоби люди йшли на незаконний референдум. Ну і знімали відео для телебачення Росії. Спочатку самі розбивають, а потім з'являються журналісти, які все знімають і розповідають на своїх каналах, що це зробило ЗСУ. Показували це під гаслами "Україна вбиває мирних людей"...

Так було і 26 серпня, коли загинула Анастасія Боровик та двоє її синів.

"КУМА, Я ЇХ ВТРАТИВ"

Есенія Шестакова каже — багато мешканців Кам'янки сподівалися звільнення селища через місяць після початку вторгнення. Та минав час, а росіяни у Кам'янці ставали дедалі більше.

Люди були шоковані, але особливого опору серед місцевих Есенія не зауважила. Після евакуації в Іспанію вона часто телефонувала Насті та її чоловіку — в основному спілкувалися через месенджери. Бувало, що Боровики не відповідали впродовж доби, тоді Есенія писала їхнім

родичам. Втім завжди вона врешті отримувала довгождане повідомлення від Насті: "Кума, все добре".

"Настя розповідала мені, що біля їхнього будинку стоїть блокпост росіян. Окупанти приходили до них, перевіряли документи, розпитували, чому її діти на різних прізвищах. І так було щомісяця: вони приходили і ставили однакові питання. Ходили по кімнатах, розглядали все. Та ні її, ні дітей не зачіпали", — розповіла Есенія.

Останній раз Есенія додзвонилася Насті всередині серпня.

"Відповів її чоловік, він скерував камеру на квартиру. Я побачила її у домашньому одязі. Кажу: "Що ти робиш?" Настя відповіла: "Помідори консервую". Я їй сказала: "Як вже все набридло, хочу додому, побачити вас, обійняти, поговорити нормально". Вона мене підбадьорювала: "Не засмучуйся, кума, скоро зустрінемося, наговоримося, вип'ємо чогось міцного. Все буде добре". Ці слова ніколи так і не здійснилися", — зі сльозами на очах каже подруга Анастасії Боровик.

26 серпня Есенія, як завжди, вийшла з сином погуляти. Була 15.00. Раптом зателефувала знайома з Кам'янки. Есенія почула її важкий голос: "Я не знаю, як тобі сказати, але люди говорять, що Насті з дітьми більше немає. Будинок, де вони жили, знесли снаряди".

Есенія Шестакова подзвонила батькові Настіного чоловіка. Він плакав. Потім племінниця Есенії надіслала їй фото розстріляного будинку Боровиків. А ввечері подзвонив чоловік Насті, розмова була короткою. Він сказав: "Кума, я їх втратив". І заплакав.

"Ми тоді обоє розплакалися. Я не знала, що говорити в той момент. Серце відмовлялося вірити, що їх немає... Вони мешкали на третьому поверсі будинку. Четвертий — знесло від ударів. Плити впали на їхню квартиру. Рому знайшли в той самий день,

першим. Він був на сходовій клітці на перилах, від ударної хвилі його викинуло в коридор", — крізь сльози розповідає Есенія.

27 серпня Есенія не могла ні з ким спілкуватися. Вона дізналась, що тоді знайшли Настю. Михайлика — через два дні. Тіла відвезли до моргу в Мелітополь, а звідти вже привезли у трунах.

Жителі Кам'янки розповідають, що 26 серпня блокпост біля будинку, де жила її подруга, був порожній. Так само нікого не було у лісці, де російські військові утримували дезертирів. Того дня росіяни здійснили шість пострілів зі сторони окупованого Благовищенського (Вільнянський район). Снаряди, які прилетіли з окупованої території, поцілилися у житлові будинки. Крім Насті та її дітей, загинуло ще двоє людей.

"Всі розуміють, що це обстріляли росіяни. Коли розбили дім Насті, приїхали люди з камерою, зняли відео. А потім на російських каналах розповідали, що це зробили ЗСУ, начебто українські солдати нищать будинки і вбивають мирних жителів. Росіяни зробили це, щоби підставити наших хлопців", — каже подруга Анастасії, яка побажала залишитись анонімною.

Коли наприкінці серпня Настю та її двох синів хоронили, сонце пекло нещадно. На кладовищі селища Кам'янка їхні три домовини потопали в квітах. Над ними, схиливши голову, стояла заплакана мама Насті. Жінка погладжувала найбільшу домовину, в якій була її єдина донька, і щось стиха шепотіла. Поряд були тато Насті і чоловік.

Після втрати подруги Есенія бачить її в кожній схожій дівчині. Жінка каже, що жодного разу Настя їй не снилася, і від цього — дуже важко.

Хоч з окупованою Кам'янкою — дуже поганим зв'язок, та Есенія регулярно спілкується з чоловіком Насті, підтримує. У кожному його повідомленні — слова любові

і туги за дружиною, дітьми.

"Розповідає, що йому дуже важко, що не може жити без них, часто ходить на кладовище і говорить з ними", — каже Есенія. Розраду чоловік Анастасії Боровик шукає в роботі, з допомогою якої трохи відволікається.

"ВОНА ХОТІЛА ТВОРИТИ, СПІВАТИ, ЖИТИ"

На запорізькому напрямку тривають бої. За словами колеги Анастасії Боровик, люди не виїжджають з Кам'янки, бо переживають за свої будинки. Вони бояться поїхати і повернутися в нікуди. До того ж, аби доїхати до Запоріжжя, треба мати чималі гроші, а багато жителів селища — або без зарплати, або їй виплачують частково. У когось старі чи німічні родичі, яким треба допомагати.

"Багато у селищі зараз і тих, хто за Росію. Нещодавно відкрили школу-інтернат з російською програмою навчання. Росіяни, знаю, забрали в бухгалтерії копії документів всіх учителів...", — каже подруга Анастасії Боровик.

Мешканці Кам'янки, які вболівають за Україну, чекають ЗСУ кожного дня. Вони мовчать — бояться за своє життя. Жителів тут уже ви-

крадали, затримували. Деяких повертали, але — не всіх.

Есенія Шестакова каже, що сьогодні найбільше хоче одного — звільнення її селища та перемоги України у війні, "щоб всі ті тварі зникли з нашої землі. Про мою кумасю і діток залишиться пам'ять на все життя. Мені їх дуже не вистачає, я люблю їх усіх життя".

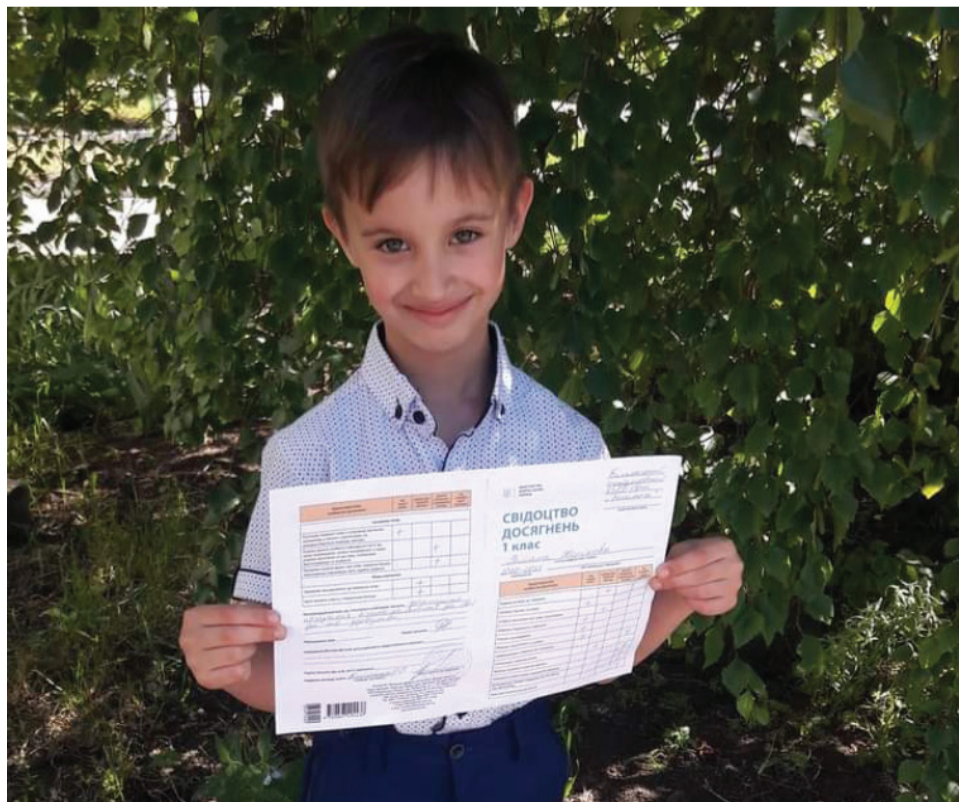
Сумують за талановитою співачкою і її учні, колеги, які кажуть: "Хто ж тепер привезитиме призові місця, гранпрі з вокальних конкурсів?".

"Мені здається що Настя хотіла би виступати на великій сцені. Вона хотіла творити, співати, жити", — каже Есенія.

Вечорами друзі, колеги, чоловік, батьки та інші люди, які цінували талант Насті, вмикають відео з її виступами. На сцену виходить гарна, чорнява, тендітна співачка. Її сопрано заворожує.

Текст підготований платформи пам'яті Меморіал спеціально для Української правди. Аби повідомити дані про втрати України — заповнюйте форми: для загиблих військових та цивільних жертв.

Інна Кубай, спеціально для УП. Життя

www.ogo.ua

ВАМ €
що сказати?

OGO.ua

БУДІВЕЛЬНІ ТА ОЗДОБЛЮВАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Дошки, балки, крокви, рейки усіх розмірів, сухі та свіжоспилені. Дошка для підлоги шпунтована, вагонка. Доставка. Тел. (096)242-26-61, (068)016-60-98.

БУДІВЕЛЬНІ ПОСЛУГИ

Всі види внутрішніх та зовнішніх робіт, виконує будівельна бригада. Тел. (096)031-62-62.

БІРЖА ПРАЦІ

Пропоную

Пропоную роботу кухарю зі стажем. Тел. (067)362-01-67.

Пропоную роботу столяру. Тел. (067)762-15-59.

Пропоную вакансію: масажист, майстер SPA. Графік роботи обговорюємо. Оплата щоденно (від 2000 грн). Навчання обов'язкове (можна без досвіду). Можливо студенти. Чекаємо у нашому дружньому колективі. Тел. (098)188-50-50.

**КОПАННЯ, ЧИЩЕННЯ КРИНИЦЬ
КОПАННЯ СЕПТИКІВ**

- Копання досвідченими монтажниками
- Чистка та поглиблення криниць
- Пошук води на території
- Виготовлення дашків

(068) 758-41-27

Виготовлення бесідок. Продаж та доставка кругів

Цілительниця бабуля Надія

Дізнавшись про феноменальні здібності цілителя, люди із усіх куточків України їдуть за зціленням та порадою

Спеціальний дозвіл МОЗУ № 2416 від 21.11.2018 року
Атестаційно-експертний висновок УАНМ № 4518 до 30 січня 2023 року

- Вилічання на ВІСК, зцілення від простатиту та енурезу.
- Знімає порчу. Алкоголізм по фото. Після обряду ніколи не зап'є.
- Повернення чоловіка в сім'ю, усунення суперниць.
- Зняття хвороби і згладу сильним обрядом.
- Допоможе знайти «половинку» в будь-якому віці.
- Знімає приворот по крові, повне позбавлення від зрад.
- Пророкує майбутнє, долю.
- Захистить Вас від нещасних випадків, хвороб.
- Установка на благополуччя і успіх.
- Після обряду, який Вам проведе Надія, Ви зможете народжувати здорових дітей.
- Установка захисту, яка буде працювати завжди.
- Обряди на бізнес.
- Обряд на продаж нерухомості.

м.Рівне, вул.Чорновола, 13
прим. Облспоживспілки
(центр, за ЦУМом),
каб.419, 4-пов.
тел. (066) 876-96-31,
(068) 613-43-05

**Допомагаємо людям
більше 30 років**

Прийом: пн-пт 10:00-14:00, сб-нд – вихідні. Прийом – 100 грн.

ПП Надія Бурмака

Ліц. АВ №539362 від 22.04.2010 р. МОЗУ

**ЛІКУВАННЯ
ЗАЛЕЖНОСТЕЙ:**

- алкоголізму
- тютюнопаління
- зайвої ваги
- наркоманії
- ігроманії

**АНОНІМНО
ІНДИВІДУАЛЬНО
ЕФЕКТИВНО**

(097) 272-17-19

Як правильно користуватися повербанком

Портативну зарядку потрібно берегти від впливу агресивних зовнішніх чинників та не допускати її перегріву.

Повербанк за останні кілька тижнів став незамінним пристроєм для багатьох українців. Під час тривалих вимкнень світла від нього можна зарядити телефон чи планшет та попри все залишатися на зв'язку. Однак у повербанка, як і в будь-якої іншої техніки також є свої недоліки. Наприклад він може перегрітися і навіть вибухнути. Проте таких наслідків не складно уникнути. Потрібно лише чітко дотримуватись кількох простих правил користування повербанком.

Заряджання свого гаджета ви помітили, що температура повербанка різко підвищилася, зарядку краще припинити. Після того, як пристрій охолоне, можна знову підключити до нього телефон або планшет.

РЕГУЛЯРНО ЗАРЯДЖАТИ, НЕ ЧЕКАЮЧИ ПОВНОЇ РОЗРЯДКИ

Заряджати повербанк потрібно коли він зберігає в собі щонайменше 10% енергообсягу. Тоді пристрій «проживе» довше і в повній мірі виконає передбачену для нього кількість циклів заряду (звичай від 500 до 1000 циклів). Хоча після того, як повербанк відслужить свій вік, його все одно доведеться позбутися.

Варто також пам'ятати, що повербанки з часом старіють. Тож якщо своєю «банкою» ви не користувалися багато років, не надто на неї розраховуйте, а краще придбайте нову.

НЕ ТРИМАТИ НА СОНЦІ ТА В ХОЛОДІ

Як і низка інших електронних пристроїв, повербанк не любить критичних температур. На холоді він може втрачати свої технічні властивості та швидше розряджатися. Якщо ж залишити «банку» на підвіконнику під сонячними променями, можливе перегрівання та загорання.

БЕРЕГТИ «БАНКУ» ВІД МЕХАНІЧНИХ УШКОДЖЕНЬ

До вибуху повербанка може призвести не лише його перегрів, а й подряпини на корпусі, удари чи інші пошкодження. Всередину повербанка також може потрапити вода, яка спричинить корозію мікросхем. В такому випадку повербанк краще віддати на утилізацію, адже користуватися ним далі буде просто небезпечно.

ПРИПИНЯТИ ЗАРЯДКУ, ЯКЩО ПОВЕРБАНК ПЕРЕГРІВСЯ

Перегрів – це ледь не найгірше, що може трапитися з портативним зарядним пристроєм. Якщо під час

Як повербанк може нашкодити телефону

Повербанк (power bank) може дуже виручити, якщо немає можливості зарядити мобільний телефон. Однак при виборі зовнішнього джерела живлення потрібно враховувати низку технічних характеристик, у тому числі це стосується однієї важливої функції — захисту від перезарядки.

По-перше, як і у випадку з дешевими зарядними пристроями, дешеві блоки живлення можуть з часом зіпсувати батарею. Переконайтеся, що будь-який зовнішній акумулятор, який ви використовуєте, має захист від перезаряджання. Якщо ні, ви все одно можете його використовувати, але з обережністю. Як тільки батарея майже повністю заряджена, відключайте її.

По-друге, краще не використовувати зовнішні акумулятори з можливістю швидкої зарядки, якщо вони не належать надійному бренду. Виявляється, швидке заряджання може надати на телефон занадто багато електрики і призвести до пошкодження акумулятора. Ця висока напруга може найменш скоротити термін служби батареї.

НЕ ВСЯКИЙ ПОВЕРБАНК ЕФЕКТИВНИЙ

Якщо смартфон перегріється, це дуже нашкодить акумулятору пристрою і надалі призведе до збоїв. Тому, як пише foxnews, ваш повербанк повинен відповідати як мінімум двом характеристикам.

Як діяти, якщо зник стільниковий зв'язок

Завдяки унікальній послугі, запущеній «великою трійкою» українських операторів, жоден абонент не залишиться без зв'язку.

користування інтернетом та інших сервісів залишиться такою ж, якою була у «рідного» оператора.

метри» —> «Стільникові дані» —> «Вибір мережі».

В Україні вже близько місяця періодично відбуваються планові та аварійні відключення світла. Найбільші оператори мобільного зв'язку країни — «Київстар», Vodafone та lifecell — стверджують, що здатні витримати кількогодинне вимкнення електроенергії. Адже всі ключові вишки цих компаній мають власні генератори. Та що буде, якщо напруга в мережі зникне на більш довгий строк і покриття котрогось з операторів зникне?

Перепідключитися до іншої мережі так просто, що кожен користувач може зробити це самостійно, як тільки виникне така потреба. Нижче визначите коротку інструкцію, як змінити оператора на смартфонах з Android та iOS.

• Після пошуку смартфон покаже, які мережі зараз доступні. Необхідно обрати одну з них.

Тут стане в нагоді унікальна послуга, яку спільними зусиллями впровадила «велика трійка» українських мобільних операторів. Йдеться про так званій національний роумінг. Завдяки цій послугі кожен абонент в разі виникнення проблем зі зв'язком може перемкнути свою SIM-карту на мережу іншого оператора. При цьому вартість дзвінків, СМС,

Як перемкнути оператора на телефоні з Android

• Вимкнути в налаштуваннях смартфона автоматичний вибір мережі: «Мобільна мережа»/«Підключення») —> «Оператор».

• Система виконає пошук доступних мереж, після чого абонент повинен власноруч обрати одну з них — UKYIVSTAR, Vodafone UA чи LIFECELL.

• Якщо підключитися не вдалося, можна спробувати іншу мережу.

• Якщо підключитися не вдалося, повторити або спробувати мережу іншого оператора.

Важливо! При переключенні на іншого оператора, самостійно активуються лише послуги здійснення дзвінка та відправки СМС. Щоб скористатися доступом в Інтернет, доведеться увімкнути можливість під'єднання до Інтернету в роумінгу. Зробити це можна так:

Як перемкнути оператора на телефоні з iOS

• Першим кроком, як і в попередньому випадку, стане відключення автоматичного вибору мережі: «Пара-

• на Android — активувати функцію «Передача даних в роумінгу»;

• на iOS — функцію «Роумінг даних». Хоча можливість підключення до іншого оператора є дуже зручною і простою у використанні, оператори радять нею не зловживати. Варто час від часу перевіряти, чи з'явилося покриття у «рідного» оператора і за можливості повертатися до користування його послугами.

**ВАНТАЖНІ
ПЕРЕВЕЗЕННЯ**

Бус Фольксваген крафтер довга база (довжина вантажу до 4,30 м) Вантажопідйомність 1,5 т.

Працюємо: місто, область, Україна.

тел. (097)865-75-47

ЗАБІЙНИЙ ЦЕХ КУПИТИ на забій і утримання

ВРХ молодяк коні лошата

(099) 327-28-90 (096) 423-51-22

ПЕРЕРОБНА КОМПАНІЯ

КУПИТИ ДОРОГО вимушений забій **ВРХ**

**КОНЕЙ
ЛОШАТ**

т. (097) 865-87-26

**СТАНЦІЯ ТЕХНІЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ**

**HOT ROD
GARAGE**

- Заміна масла в АКПП, DSG, МКПП
- Ремонт ходової • Комп'ютерна діагностика авто
- Ремонт двигуна, автомобільних генераторів
- Шиномонтаж

Рівне, с. Великий Олексин, вул. Залізнична, 24 | **097 291 15 58**

Автономне електроживлення: вибираємо потрібний пристрій

Попит на автономні пристрої електроживлення в Україні зріс в десятки разів. Як вони рятують від відключення світла?

Постійні відключення електрики, перебої у мобільному зв'язку та інтернеті змушує українців пристосовуватися до нових реалій життя та запасатися автономними джерелами енергії. Через постійні обстріли енергоінфраструктури попит на генератори, зокрема, за даними мережі торговельних центрів Епіцентр, за останній місяць зріс майже в 10 разів. Звісно, в умовах такого шаленого попиту та дефіциту особливо вибирати не доводиться. Проте, варто розуміти, що та для яких потреб служить той чи інший пристрій автономного живлення. Тож, нумо розбиратися.

ПОВЕРБАНК

Повербанки, тобто портативні зовнішні акумулятори Powerbank, бувають різної потужності – від 1000 до 50000 mAh (міліампер-година, одиниця виміру ємності). Цей показник впливає на те, скільки разів можна зарядити гаджети від пристрою. Для звичайного побутового використання досить потужності 10000 mAh. Також у повербанка може бути кілька різних USB-роз'ємів, щоб заряджати одночасно кілька гаджетів. Спеціалісти радять вибирати пристрій від відомої фірми з гарантією виробника. Хоч вони й коштують дорожче, але мають велику ємність та більш безпечні у використанні, оскільки не перегріваються.

Щоб вибрати повербанк і залишитися задоволеним, врахуйте наступні моменти:

- Напругу необхідно підбирати, орієнтуючись на сумісність з гаджетами, які плануєте заряджати.
  - Сила струму повербанка не повинна бути нижче тієї, яка потрібна пристрою. В іншому випадку зарядка буде тривати надто довго або пристрій не буде заряджатися взагалі.
  - Повербанк з більшою ємністю, ніж ємність батареї вашого гаджета – завжди відмінна ідея. Так вдасться компенсувати втрати, які неминує виникають у процесі зарядження.
  - Вибирайте пристрій з тими додатковими функціями, якими точно будете користуватися. Але пам'ятайте, що чим більше інноваційних фішок, тим вище ціна "банки".
- Ціновий діапазон вартості повербанків складає сьогодні від 1500 грн і вище.

ПОРТАТИВНА ЗАРЯДНА СТАНЦІЯ

Павербенки звісно річ хороша, проте навряд чи вони зможуть заряджати ваш телефон більше одного або двох разів на добу, або серйозніші пристрої. Тож тут в хід вступає "важка артилерія" – зарядна станція. Це як великий потужний павербанк, який можна заряджати не тільки від домашньої електромережі чи автомобіля, а й сонячних панелей.

Потім, за відсутності електрики в мережі, завдяки станції можна жити одразу кілька пристроїв і зробити це досить

швидко. Якщо павербанк розрахований на зарядку телефонів, то до портативної зарядної станції можна під'єднати телефони, планшети, ноутбуки, колонки, смарт-годинники, прилади для освітлення (кільцева лампа) тощо.

Зарядна станція дасть можливість підтримувати нормальний рівень напруги, поки в стаціонарній мережі вона відсутня. Таким чином, маємо невеликий переносний акумулятор, який не гуде і не виділяє чадний газ.

Вибираючи переносну електростанцію, варто спочатку визначитися, де, коли і яким чином ви її використовуватимете. Чи це буде короткочасна зарядка кількох невеликих гаджетів, чи ви хочете забезпечити безперебійне енергопостачання своєму замському будинку, чи є необхідність у забезпеченні побутової техніки у квартирі. Для кожного випадку потрібна різна потужність.

1. Малопотужні. Це зарядки від 210 до 600-700 Вт. Вони служать для подачі зарядного струму різним пристроям, типу телефонів, смарт-годинників, планшетів. Навіть можна підключити газовий котел та невеликі LED-лампи. Причому роз'ємів для підключення у такій станції завжди більше п'яти. Тобто одночасно можна заряджати кілька пристроїв, що дуже зручно. Швидкість зарядження при цьому не падає.

2. Середньопотужні - від 700 Вт до 2 кВт. Ці зарядні станції здатні підживити морозилку, холодильник, кондиціонер, бойлер, насос.

3. Високотужні. У таких міні-електростанцій потужність може сягати 5 кВт. Зрозуміло, що такий високий показник потужності дає можливість підключення всіх електричних приладів у великому будинку, на дачі, у квартирі.

Найголовніший недолік зарядних станцій – їхня ціна. Вартість станції ємністю близько 0,2 кВт-год становить близько 13-15 тис грн, ємністю 0,5 кВт-год – 25-35 тис грн, станція на 1 кВт-год обійдеться у суму 50-70 тис грн, двокіловатні станції коштують в діапазоні від 90 до 120 тис. грн, а прайс для серйозних апаратів на 4-5 кВт-год може сягати 200 тис. грн і вище.

ГЕНЕРАТОРИ

От що-що, а генератори зараз на піку популярності та у всіх на слуху. Це по суті мініелектростанції, які виробляють електрику за допомогою двигуна внутрішнього згорання. Звісно всі знають, що генератор – це корисна річ у сьогоденних умовах, проте мало хто у них розбирається і часто, віддавши величезні гроші за цей пристрій, можна не отримати саме той результат, який ви хотіли.

Щоб правильно вибрати генератор, потрібно визначити специфіку його використання. Від цього буде залежати вибір палива, потужності, типу запуску та ін.

Для живлення усієї побутової техніки у невеличкому замському будинку може вистачити генератора потужністю й 3 кВт. Ви зможете користуватися освітленням, приладами першої необхідності, наприклад, холодильником. Однак від одночасного ввімкнення фена, праски або пральної машини

ведеться відмовитися.

Якщо ж йдеться про використання одночасно багатьох потужних електроприладів в будинку, наприклад, водяних чи каналізаційних насосів, морозильних камер, електротоплів та обігрівачів, то бажано мати 5-кіловатний генератор.

Генератори поділяють за видами палива:

- За статистикою серед всіх продажів генераторів 58% припадає на бензинові генератори. У них відносно невеликий рівень шуму, невисока вартість та він легко заводиться при низьких температурах. Щоправда після кількох годин роботи, бензиновому генератору потрібно давати відпочинок.

Другий за популярністю – дизельний генератор. Такий генератор здатний витримувати тривалий час роботи без перерви і він більш економно витрачає паливо. Маючи високу потужність, такі генератори вигідніші за бензинові моделі на 20-30%. Серед недоліків – високий рівень шуму та ціна, яка переважно вартість бензинового генератора на 20-40%.

- Газові генератори. Це найменш розповсюджені варіанти. Газові генератори потребують підключення до балонів з газом, тому максимальна тривалість використання пов'язана з об'ємом балону – чим він більший, тим довше працює генератор. Двигун має довгий термін експлуатації, тому що газ не псує метал і не викликає корозії. Газ – більш екологічно чисте паливо. Це може виявитися хорошою перевагою на виробництві. Основний та досить вагомий недолік – підвищена небезпека, що пов'язана з використанням газових балонів.

Є ще комбіновані генератори - паливо+газ. Вони дуже популярні, оскільки це диверсифіковані моделі за видом палива. Але їх недолік в тому, що не всі генератори можуть бути обладнані перехідниками для підключення газу. Тому при купівлі потрібно уточнювати наявність вбудованих перехідників. Інакше доведеться окремо купувати додаткове обладнання.

На жаль, сьогодні генератори є дефіцитним товаром. Постачальники не встигають завозити, адже потреба в них існує не тільки у населення, а й у бізнесу та у ЗСУ.

Проте, звісно, в умовах дефіциту, коли знайти на прилавках навіть спеціалізованих вітчизняних магазинів потрібні джерела автономної електроенергії не вдається, доводиться шукати їх за кордоном. Благо, Уряд скасував ввізне мито на генератори, обігрівачі, акумулятори та інші види енергетичного забезпечення як для юридичних, так і для фізичних осіб. "Українська енергосистема зазнає нових атак. Тому Уряд готується до всіх можливих сценаріїв розвитку подій. Активізуємо импорт енергогенеруючих засобів. Кожен українець без сплати мита та ПДВ може завести із закордону генератор чи зарядну станцію. У день імпортується близько 8,5 тис. генераторних установок", – написав Денис Шмигаль у своєму Фейсбуці. Тож варто скористатися моментом.

Тарас Пилипець

Як портрет Гліба з Херсона став символом вкраденого росією дитинства

На фото зображений похмурий хлопчик на тлі натовпу людей.

Фото Гліба з Херсона облетіло весь світ. Обличчя 13-літнього хлопчика стало символом вкраденого росією та війною дитинства.

Фотографію зробили 12 листопада, наступного дня після звільнення Херсона від російської окупації.

Світлина зняв угорський фотограф Андраш Д. Хайду, і людей вразило дитяче обличчя з недитячим поглядом.

Гліба називали "дитиною, яка бачила все" і "Залужним у дитинстві".

І сприймали його як символ неприйняття окупації.

Гліб каже, що на фото виглядає, наче не радий поверненню ЗСУ. Але це не так.

"Я думаю, що не дуже добре вийшло. Мої родичі говорили, що сумний. А фото зробили, коли уже прийшли в Херсон українські військові".

У розмові з військовими в центрі міста він каже, що хоче служити в ЗСУ. Хлопчик хоче вступити до лав української армії, "щоб

захистити людей, які не можуть захистити себе самі від тих, хто завдає їм болю".

Але вояки відповідають – ще треба підросати.

Гліб розповідає, як жилося під час окупації. Каже, погрожували тим, хто не буде ходити в школу з російською програмою.

"Казали, що коли почнеться школа, вони вивезуть всіх дітей, які не ходять. Прийдуть додому, тата вб'ють чи заберуть, маму вб'ють, брата вб'ють. А мене відправлять в Крим", – каже Гліб. Р. Нещодавно з Глібом поспілкувалась журналістка Крістіна Бердинських.

Яка, як виявилось, ходила з ним в одну школу – 29-й ліцей.

"Маю важливу для усіх інформацію – це фото йому не подобається!" – переказує слова

Гліба журналістка.

"Бо він любить посміхатися, відкритий і привітний, а не такий як на фото".

Тепер він дійсно став справжньою зіркою. Всі хочуть сфоткатись саме з ним, а не іншими дітьми, каже журналістка.

ЗНИЩЕНА ІНФРАСТРУКТУРА І ОБСТРИЛИ

Відступаючи росія знищила всю інфраструктуру. Тому перші тижні після звільнення містяни жили без жодних комунікацій та електроенергії. Але це не зачарило ейфорію від звільнення від російської окупації.

26 листопада постачання електрики у Херсоні почало відновлюватись. Влада обіцяє у найближчі дні подати світло не тільки в об'єкти критичної інфраструктури, але і всьому населенню.

Проте з відступом на інший берег Дніпра росія почала масовано обстрілювати місто з артилерії. 3 11 листопада у місті та околицях, за даними поліції, вже загинули 32 цивільні людини.